QUINN SLOBODIAN
BEN TARNOFF

ΜΑΣΚ ΙΣΜΟΣ

ΠΩΣ Ο ΙΛΟΝ ΜΑΣΚ ΕΓΙΝΕ ΤΟ ΣΥΜΠΤΩΜΑ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΛΟ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΤΑΞΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΝΣΕΛΗΝΟΣ

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

ΜΑΣΚΙΣΜΟΣ

ΠΩΣ Ο ΙΛΟΝ ΜΑΣΚ ΕΓΙΝΕ ΤΟ ΣΥΜΠΤΩΜΑ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΛΟ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΤΑΞΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Πρώτη έκδοση Νοέμβριος 2026

Τίτλος πρωτοτύπου Quinn Slobodian and Ben Tarnoff, *Muskism: A guide for the Perplexed*, Penguin Random House 2026

Επιμέλεια – Διόρθωση τυπογραφικών δοκιμίων Χρίστος Κυθρεώτης

Σχεδιασμός εξωφύλλου Ρεντουάν Αμζλάν

© 2026, Quinn Slobodian και Ben Tarnoff

© 2026, Εκδόσεις **ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ** (για την ελληνική γλώσσα)

ISBN 978-618-03-5013-5

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 85013

Κ.Ε.Π. 6454, Κ.Π. 22276

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε μέσο ή τρόπο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ
Ιπποκράτους 118, 114 72 Αθήνα
τηλ.: 211 3003500
metaixmio.gr · metaixmio@metaixmio.gr

Κεντρική διάθεση
Ασκληπιού 18, 106 80 Αθήνα
τηλ.: 210 3647433

Βιβλιοπωλεία ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ
- Ασκληπιού 18, 106 80 Αθήνα

τηλ.: 210 3647433
- Πολυχώρος, Ιπποκράτους 118, 114 72 Αθήνα

τηλ.: 211 3003580, fax: 211 3003581

Quinn Slobodian
Ben Tarnoff

ΜΑΣΚισμός

Πώς ο Ίλον Μασκ έγινε το σύμπτωμα και το σύμβολο της νέας τάξης πραγμάτων

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
Κωστής Πανσέληνος

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Περιεχόμενα

Εισαγωγή: Το λειτουργικό σύστημα του 21ου αιώνα 7

Πρώτο Μέρος – Το θεμέλιο 13
1. Το φρούριο του φουτουρισμού 15
2. Το υπερσύνολο 31
3. Η κρατική κυριαρχία ως εμπορική υπηρεσία 46
4 Ηλεκτρική αυτονομία 73

Δεύτερο Μέρος – Το σάιμπεργκ 99
5. Η αλχημεία της προσοχής 102
6. Κυβερνο-συλλογικότητες 124
7. Η μηχανή του Γκόντγουιν 144
8. Κράτος Χ 163

Επίλογος: Τα τέσσερα μέλλοντα του Μασκ 183

Ευχαριστίες 197
Σημειώσεις 201

Εισαγωγή
Το λειτουργικό σύστημα του 21ου αιώνα

Όλοι έχουμε μια γνώμη για τον Ίλον Μασκ. Ότι είναι ένας πανέξυπνος επιχειρηματίας που θα κάνει την επιστημονική φαντασία πραγματικότητα. Ή ένα τρολ εθισμένο στην κεταμίνη, που διογκώνει οικονομικές φούσκες και παραληρεί για τα ποσοστά γεννητικότητας. Ή, πιο πρόσφατα ακόμα, το πουλέν της ακροδεξιάς, με εγκέφαλο καμένο από την ανάγνωση αναρτήσεων στο Twitter και τις δυσοίωνες προφητείες για εισβολές μεταναστών.

Καθένας έχει καταλήξει στα δικά του συμπεράσματα, όλοι όμως έχουν το εξής κοινό μεταξύ τους: βλέπουν τον Μασκ ως άτομο, ως προσωπικότητα – είτε ως σωτήρα τον αντιλαμβάνονται, είτε ως καραγκιόζη, εχθρό ή ναρκομανή. Όταν οι δυο συγγραφείς του παρόντος –ιστορικός ο ένας, αρθρογράφος για θέματα τεχνολογίας ο άλλος– αρχίσαμε να συζητάμε για αυτό το βιβλίο, καταλήξαμε ότι το κρίσιμο ερώτημα δεν ήταν τόσο το *ποιος είναι ο Μασκ*, αλλά το *τίνος πράγματος σύμπτωμα είναι ο Μασκ*. Αυτό που ακολουθεί είναι η απάντησή μας στο δεύτερο ερώτημα, βασισμένη σε όσα έχει δημοσίως δηλώσει και πράξει ο Μασκ, σύμφωνα με πηγές που παραθέτουμε σε εκτενείς σημειώσεις στο τέλος του παρόντος βιβλίου.

Πριν από έναν αιώνα, ο Χένρι Φορντ δημοσίευσε τα απομνημονεύματά του, *Η ζωή και το έργο μου* [*My Life and Work*], που έγιναν μπεστ σέλερ. Λίγο αργότερα, ο κόσμος επινόησε έναν καινούργιο όρο: τον *φορντισμό*. Από το όνομα ενός ανθρώπου προέκυψε κάτι σαν όραμα. Το όραμα αυτό υπερέβαινε τις γραμμές παραγωγής αυτοκινήτων: ήταν

ένα παρατσούκλι, μια φωτογραφία του καπιταλισμού του 20ού αιώνα, που βασιζόταν στον συνδυασμό της μαζικής παραγωγής και της μαζικής κατανάλωσης.[1]

Έτσι βλέπουμε κι εμείς τον Μασκ: όχι ως απλό άνθρωπο, αλλά ως εκπρόσωπο ενός ευρύτερου οράματος – του «μασκισμού».[2] Ο όρος δεν είναι δικός του – άλλωστε, ούτε ο Φορντ μίλησε ποτέ περί «φορντισμού». Ενώ λοιπόν το όραμα του Φορντ έγινε το λειτουργικό σύστημα του 20ού αιώνα, εμείς ισχυριζόμαστε ότι το όραμα του Μασκ μπορεί δυνητικά να αποτελέσει το λειτουργικό σύστημα του 21ου.

Όπως ο Φορντ, ο Μασκ οραματίζεται κι αυτός ένα εκσυγχρονιστικό πρότζεκτ. Όμως, ο Φορντ κατάργησε το κοινωνικό συμβόλαιο της εποχής και στη θέση του συνέταξε ένα καινούργιο, που υποσχόταν ευημερία και αύξηση του βιοτικού επιπέδου για όλους: ένα αυτοκίνητο –τουλάχιστον– σε κάθε γκαράζ, ένα ψυγείο σε κάθε κουζίνα, μισθούς που θα αυξάνονταν μαζί με την παραγωγή. Από τη δική του πλευρά, ο Μασκ δεν ευαγγελίζεται κέρδη για όλους. Υπόσχεται κυριαρχία διά της τεχνολογίας.

Ο Μασκ δεν πουλά απλώς αμάξια, πυραύλους ή δορυφόρους. Προωθεί τη φαντασίωση ότι στον κόσμο μας, που κάθε μέρα αποσταθεροποιείται και λίγο παραπάνω, τόσο τα κράτη όσο και τα άτομα μπορούν να γίνουν πιο αυτάρκη χρησιμοποιώντας τις *δικές του* υποδομές. Το παράδοξο βέβαια είναι ότι, όσο περισσότερο εξαρτάσαι από τον Μασκ, τόσο λιγότερο αυτάρκης γίνεσαι. Αυτό που έχει λανσαριστεί ως *τεχνο-κυριαρχία* είναι πρόσβαση στον περίφρακτο κήπο της Εδέμ, τα κλειδιά του οποίου κρατάει ο Μασκ. Τόσο το Πεντάγωνο όσο και η NASA εξαρτώνται από τη SpaceX· το Starlink έχει καταστεί απαραίτητο τόσο στα πεδία των μαχών όσο και στις πιο απόμακρες γωνιές της γης· και το X (πρώην Twitter) και το μοντέλο τεχνητής νοημοσύνης Grok έχουν συνδεθεί άρρηκτα με το κράτος. Αν προσπαθήσεις να απεξαρτηθείς από τον Μασκ, θα καταλάβεις ότι του ανήκει ακόμα και η πρίζα στον τοίχο σου.

Επιπλέον, η τεχνο-κυριαρχία που υπόσχεται είναι επιλεκτική. Προσφέρει αυτονομία μόνο σε λίγους, αποκλείοντας τους περισσότερους. Οι ορδές «εισβολέων μεταναστών» και οι φιλελεύθεροι που τις σαλαγούν

είναι φορείς του «ιού των αφυπνισμένων» –των *woke*–, ο οποίος πρέπει να ανιχνευτεί, να απομονωθεί και να εξουδετερωθεί. Ο Μασκ βλέπει τον κόσμο σαν κώδικα που έχει προσβληθεί από κακόβουλο λογισμικό. Η συμπόνια προς τους συνανθρώπους μας είναι αδυναμία –ένα τρωτό σημείο στον ψυχισμό μας–, που διάφοροι κακόβουλοι την εκμεταλλεύονται για να οδηγήσουν τη Δύση σε «πολιτισμική αυτοκτονία».[3] «Η αυτοκτονική συμπόνια είναι σαν αυτοάνοσο» λέει ο Μασκ: «το σώμα επιτίθεται στον εαυτό του».[4]

Αν η μια όψη του οράματος του Μασκ είναι η τεχνο-κυριαρχία, η άλλη είναι ο αποκλεισμός. Στα αντίμετρα περιλαμβάνονται η εκκαθάριση των κοινωνικών δικτύων, η ιδεολογική αποστείρωση των μοντέλων τεχνητής νοημοσύνης και η μαζική απέλαση κάθε φυλετικά ξένου σώματος. Πού αποσκοπούν όλα αυτά; Σε μια αποκαθαρμένη κοινότητα που αυτοπροσδιορίζεται ως η πολιτισμικά και γενετικά λευκή ευρωπαϊκή Δύση, περιφρουρούμενη με την τελευταία λέξη της τεχνολογίας – ένα ψηφιακό κάστρο που προστατεύει την αφρόκρεμα από τους υπανθρώπους. Οι τεχνολογίες του περίφρακτου κήπου του Μασκ οχυρώνουν τα τείχη του έθνους και της πατρίδας. Σκληραίνουμε τις καρδιές, ενισχύουμε τα σύνορα, προβαίνουμε σε αποσφαλμάτωση του κώδικα. «Αν ανοχή σημαίνει το τέλος του δυτικού πολιτισμού» έγραψε απευθυνόμενος στους 225 εκατομμύρια ακολούθους του το 2025, «τότε δεν μπορούμε να είμαστε πια ανεκτικοί».[5]

Γιατί να ασχοληθούμε με το όραμα του Μασκ αντί με τον ίδιο; Κατ' αρχάς, το όραμά του θα μας αποκαλύψει το ποιόν του ανθρώπου. Πολλοί επιμένουν να τον αντιλαμβάνονται ως φιλελεύθερο που απεχθάνεται το μεγάλο κράτος. Εμείς θεωρούμε ότι η πραγματικότητα είναι αντεστραμμένη: Ο Μασκ έχτισε την αυτοκρατορία του επειδή συγχωνεύτηκε με το κράτος. Μιλάει ξανά και ξανά για την επιθυμία του να αποικίσουμε τον Άρη, κάτι που περιγράφει ως την προεξάρχουσα φιλοδοξία της ζωής του. Η λογική του οράματός του μας φανερώνει απεναντίας ότι ο Άρης δεν υπήρξε ποτέ σοβαρή φιλοδοξία, αλλά απλώς διαπραγματευτικό επιχείρημα – διαπραγματευτικό πλεονέκτημα για την εκπλήρωση των αληθινών, τεχνο-κυριαρχικών φιλοδοξιών του. Παρομοίως έχουμε παρεξηγήσει και τη διαδικτυακή περσόνα του Μασκ. Εκεί που

οι επικριτές του βλέπουν έναν άνθρωπο ανώριμο ή κακόβουλο, οι θαυμαστές του διακρίνουν έναν άνθρωπο με τον οποίο μπορούν να ταυτιστούν, μια γνήσια, ειλικρινή προσωπικότητα. Και οι δύο παραβλέπουν ότι για τον Μασκ το τρολάρισμα είναι υποδομή. Κάθε αστείο, κάθε δημοσκόπηση που αναρτά είναι μια δοκιμή των αντιδράσεων που μπορεί να προξενήσει: Μπορεί ακόμη να κινήσει τις αγορές προς τα πάνω ή προς τα κάτω με ένα ποστ; Μπορεί να χειραγωγήσει τον αλγόριθμο και τα δεδομένα που χρησιμοποιούνται για την εκπαίδευσή του ώστε να τον σπρώξει λίγο δεξιότερα; Μπορεί ο διαδικτυακός ντόρος να υποκαταστήσει τη δημοκρατία; Αυτό που βλέπουμε δεν είναι ένας άνθρωπος που απλά διασκεδάζει ποστάροντας, είναι ένα άνθρωπος που πειραματίζεται. Συνειδητά ή όχι, ο Μασκ υπολογίζει και ψηλαφεί την ελαστικότητα της προσοχής, τα όρια του πιστευτού.

Επιπλέον, ο Μασκ οραματίζεται ένα μέλλον ολοένα και πιο μισάνθρωπο. Με την αυτοματοποίηση, τα ανθρώπινα όντα αποκλείονται από τις παραγωγικές διαδικασίες. Με τα κοινωνικά δίκτυα, με τις επιφάνειες διεπαφής ανάμεσα στον εγκέφαλο και τον υπολογιστή, με την τεχνητή νοημοσύνη, ο άνθρωπος συγχωνεύεται με τη μηχανή, δημιουργώντας κάτι που ο Μασκ αποκαλεί «κυβερνο-συλλογικότητα» [«cybernetic collective»]. Η υπόσχεση της κυριαρχίας διά της τεχνολογίας παίρνει τη μορφή ενός σάιμποργκ.

Πολλοί αντιλαμβάνονται τον Μασκ ως πολύ μεγάλο για να αποτύχει. Ωστόσο, τα θεμέλια της αυτοκρατορίας του είναι σαθρά. Μια ομοιότητα με τον Φορντ στην οποία δεν έχουμε δώσει τη δέουσα προσοχή είναι η παντελής έλλειψη ρευστότητας στην ιδιωτική του περιουσία. Ολόκληρη η περιουσία του Φορντ ήταν δεσμευμένη σε μετοχές της αυτοκινητοβιομηχανίας του, οι οποίες αποτέλεσαν αντικείμενο συναλλαγών και διαπραγμάτευσης σχεδόν επί μία ολόκληρη δεκαετία μετά τον θάνατό του. Έτσι και η περιουσία του Μασκ αποτελείται σχεδόν εξ ολοκλήρου από μετοχές των εταιρειών που του ανήκουν. Όπως παραδέχτηκε σε μια συνέντευξη, «Αν η Tesla και η SpaceX χρεοκοπούσαν, θα χρεοκοπούσα επιτόπου κι εγώ».[6]

Γι' αυτό και το όραμα του Μασκ εξαρτάται σε τόσο μεγάλο βαθμό από την ατέρμονη προσμονή νέων τεχνολογικών καινοτομιών, της

σωτηρίας του πλανήτη και των οικονομικών κερδών. Για να παραμείνει πλούσιος, ο Μασκ πρέπει να διατηρήσει την πίστη του κόσμου στη μελλοντική εκθετική μεγέθυνση της αξίας των εταιρειών του. Την οικονομική αξία αυτής της μυθοπλασίας τη διδάχτηκε στη Σίλικον Βάλεϊ. Η φούσκα πρέπει να παραμένει φουσκωμένη. Αν εξετάσει κανείς τη ζωή του, θα διαπιστώσει ότι οι απόψεις του αλλάζουν ανάλογα με την κατεύθυνση του επιχειρηματικού ανέμου. Όσο πιο φτηνό είναι το χρήμα, τόσο πιο αισιόδοξες είναι οι προβλέψεις του. Όσο περισσότερο κλείνει η κάνουλα, τόσο περισσότερους εχθρούς βλέπει να τον περικυκλώνουν.

Η εποχή στην οποία ζούμε είναι αυτή που εμφυσά ζωή στο όραμα του Μασκ. Σε ολόκληρο τον δημοκρατικό κόσμο, η πίστη των ανθρώπων στους θεσμούς βρίσκεται σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα.[7] Το μένος κατά των μεταναστευτικών ροών ενίσχυσε την ακροδεξιά, που απολαμβάνει τα υψηλότερα ποσοστά της από τη δεκαετία του 1930 – με τον Μασκ να παίζει τον ρόλο του βροντερότερου φερέφωνού της. Ο Ντόναλντ Τραμπ ανατρέπει τη φιλελεύθερη τάξη πραγμάτων εκτός των συνόρων, ενώ παράλληλα υποσκάπτει τα συνταγματικά θεμέλια της αμερικανικής δημοκρατίας εντός. Η ένταση του ανταγωνισμού ανάμεσα στις ΗΠΑ και την Κίνα και η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία έχουν δημιουργήσει έναν κόσμο ολοένα και πιο κατακερματισμένο, παρανοϊκό και στρατιωτικοποιημένο. Η γενοκτονία που διαπράττει το Ισραήλ στη Γάζα με τις ευχές και των δύο αμερικανικών κομμάτων έχει αφαιρέσει και το τελευταίο φύλλο συκής από το διεθνές δίκαιο.

Το όραμα του Μασκ ταιριάζει γάντι στις παραπάνω εξελίξεις. Η υπόσχεσή του για κυριαρχία διά της τεχνολογίας είναι απόλυτα εναρμονισμένη με τις πολιτικές ενός κόσμου που αποπαγκοσμιοποιείται, με τις διάφορες χώρες να αρχίζουν να δίνουν ολοένα και μεγαλύτερη έμφαση στην ανεξαρτησία απ' ό,τι στην αλληλεξάρτηση. Η προσφορά αυτονομίας στους λίγους και ο αποκλεισμός των πολλών ταιριάζει με το ανανεωμένο ρεύμα του μισανθρωπισμού, που σιγά σιγά καταδικάζει ολόκληρες φυλές ανθρώπων σε απέλαση και θάνατο. Η εμμονή με τα ανθρωπόμορφα ρομπότ εναρμονίζεται με τον τεχνολογικό μαξιμαλισμό της πολιτικής και επιχειρηματικής ελίτ, που αρπάζει κάθε διαθέσιμη

ευκαιρία για να ψηφιοποιήσει κάθε πτυχή της ζωής μας, πιο πρόσφατα με τη μορφή της τεχνητής νοημοσύνης.

Το ότι πρέπει να πάρουμε το δυστοπικό όραμα του Μασκ στα σοβαρά δεν σημαίνει ότι η επιτυχία του είναι εγγυημένη. Αλλά η κατάρρευση των θεσμών που παρατηρούμε στην εποχή μας του προσφέρει μια πρώτης τάξεως ευκαιρία να πραγματοποιήσει τις φαντασιώσεις του. Κάποια στιγμή, η κοινωνία θα σταθεροποιηθεί επί μιας νέας βάσης – και το όραμα του Μασκ θα μπορούσε να αποτελέσει το θεμέλιό της.

Οφείλουμε εδώ να τονίσουμε πως δεν ισχυριζόμαστε ότι οι επιλογές του Μασκ όλα αυτά τα χρόνια βασίζονται σε ένα συνεκτικό, στέρεο ιδεολογικό πλαίσιο. Ο μασκισμός είναι ένα όραμα, όχι μια ιδεολογία. Ούτε συστηματικός διανοητής είναι, ούτε από κάποια συστηματική ιδεολογία ωθείται. Μας ενδιαφέρουν τόσο τα λόγια όσο και οι πράξεις του – αλλά και οι ιστορικές συνθήκες μέσα στις οποίες υλοποιούνται οι τελευταίες. Το όραμα του Μασκ εντοπίζεται στον συνεχή βρόχο ανατροφοδότησης ανάμεσα στον άνθρωπο και τις συγκυρίες. Για να καταλάβουμε τον κόσμο που ο Μασκ επιθυμεί να χτίσει, πρέπει πρώτα να καταλάβουμε τον κόσμο που τον γέννησε.

Αυτό επιχειρούμε να επιτύχουμε με το βιβλίο μας. Διηγούμαστε την ιστορία του Μασκ με όλες τις καθοριστικές στιγμές της, από το απαρτχάιντ της Νότιας Αφρικής έως τα κρυπτονομίσματα-μιμίδια και από τις πλατφόρμες εκτόξευσης πυραύλων έως την αυτοκαταστροφική εμμονική ανάγνωση αρνητικών ειδήσεων [doomscrolling]. Εξηγούμε πώς οι αυτοσχεδιασμοί του επωφελήθηκαν από τους οικονομικούς κύκλους και τις γεωπολιτικές κρίσεις για να πάρουν τη μορφή ενός δυστοπικού οράματος για το μέλλον. Το βιβλίο μας είναι ένας επεξηγηματικός οδηγός γι' αυτούς που έχουν απορίες τόσο αναφορικά με τον Μασκ όσο και αναφορικά με τις ιστορικές συγκυρίες στις οποίες ζούμε.

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

Το θεμέλιο

Ο Ίλον Μασκ έχει αναφέρει ότι μια σειρά μυθιστορημάτων, το *Θεμέλιο* του Ισαάκ Ασίμοφ, τον έχει επηρεάσει βαθιά.[8] Η σειρά, που θεωρείται από πολλούς κλασικό αριστούργημα της επιστημονικής φαντασίας, τοποθετείται στο μακρινό μέλλον, σε μια εποχή κατά την οποία η Γαλαξιακή Αυτοκρατορία έχει παρακμάσει: ένας ιδιοφυής μαθηματικός, ο Χάρι Σέλντον, ιδρύει μια οργάνωση που ονομάζει Θεμέλιο. Στόχος του Θεμελίου είναι να διαφυλάξει και να προαγάγει την ανθρώπινη γνώση στα σκοτεινά χρόνια που θα ακολουθήσουν την κατάρρευση της αυτοκρατορίας. Καθώς η μια κρίση διαδέχεται την άλλη, το Θεμέλιο αυξάνει σταδιακά την επιρροή του και αναπτύσσεται στη νέα Γαλαξιακή Αυτοκρατορία.

Αυτό που ενδιέφερε τον Ασίμοφ να μελετήσει ήταν το πώς η ιστορία προχωρά από τη μια εποχή στην επόμενη. (Άντλησε αρχικά έμπνευση από την *Ιστορία της παρακμής και της πτώσης της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας* [*History of the Decline and Fall of the Roman Empire*] του Έντουαρντ Γκίμπον.)[9] Στο *Θεμέλιο* παρουσιάζει ένα μοντέλο ιστορικής αλλαγής σύμφωνα με το οποίο οι εποχές δεν διαδέχονται η μια την άλλη σε τακτική χρονική σειρά, σαν τα βαγόνια μιας αμαξοστοιχίας. Απεναντίας, οι σπόροι της νέας εποχής φυτεύονται και φυτρώνουν κατά τη διάρκεια της παλιάς. Το Θεμέλιο ιδρύεται κατά την πρώτη αυτοκρατορία και λειτουργεί ως πυρήνας της δεύτερης.

Κάτι παρόμοιο θα μπορούσε κανείς να πει και για την ανάδυση του οράματος του Μασκ τα τελευταία πενήντα χρόνια. Αναδύθηκε από συ-

γκεκριμένες ιστορικές συγκυρίες και δείχνει παράλληλα τον δρόμο προς κάτι καινούργιο, μελλοντικό.

Το πρώτο μέρος τούτου του βιβλίου σκιαγραφεί την εξέλιξη του οράματος του Μασκ βασιζόμενο σε τέσσερις διαμορφωτικές περιόδους της ζωής του. Το πρώτο κεφάλαιο εξετάζει την παιδική του ηλικία στο πλαίσιο του καθεστώτος απαρτχάιντ της Νότιας Αφρικής, κατά τις δεκαετίες του 1970 και του 1980. Το δεύτερο κεφάλαιο ασχολείται με τα πρώτα χρόνια της καριέρας του στη Σίλικον Βάλεϊ, την περίοδο της φούσκας του dot-com της δεκαετίας του '90, όταν απέκτησε για πρώτη φορά περιουσία. Το τρίτο κεφάλαιο εξετάζει την περίοδο της SpaceX, την οποία ίδρυσε το 2002, αφού απέσυρε τα κέρδη του από την οικονομία του ίντερνετ και εγκαταστάθηκε στο Λος Άντζελες. Το τέταρτο κεφάλαιο είναι αφιερωμένο στην Tesla, στην οποία ανέλαβε τον ρόλο του διευθύνοντος συμβούλου το 2008, έχοντας προηγουμένως υπάρξει σημαντικός επενδυτής της.

Μαζί, τα τέσσερα αυτά κεφάλαια φανερώνουν τους πυλώνες του οράματος του Μασκ. Δείχνουν πώς η υπόσχεση του Μασκ για κυριαρχία διά της τεχνολογίας ακολούθησε τις βαρυσήμαντες πολιτικές, οικονομικές και πολιτισμικές εξελίξεις των τελευταίων πενήντα ετών. Όπως και το Θεμέλιο, το όραμα του Μασκ ευαγγελιζόταν μια νέα τάξη πραγμάτων, στημένη πάνω στα ερείπια της παλιάς.

1

Το φρούριο του φουτουρισμού

«Ας αντιληφθούμε επιτέλους τις υφιστάμενες δυνατότητες για μια καλύτερη ζωή» έγραψε το 1940 ο παππούς του Ίλον Μασκ στο περιοδικό της Technocracy Incorporated.[10] Ο Τζόσουα Χάλντεμαν ήταν χειροπρακτικός και πρώην δαμαστής άγριων αλόγων από το Σασκάτσουαν του Καναδά – και ενεργό μέλος μιας οργάνωσης που φιλοδοξούσε με έναν σμπάρο να σκοτώσει τα δίδυμα τρυγόνια του καπιταλισμού και της δημοκρατίας. Η Technocracy [Τεχνοκρατία], που την ίδρυσε ο Αμερικανός μηχανικός Χάουαρντ Σκοτ το 1933, οραματιζόταν μια κοινωνία που θα λειτουργούσε υπό τη δικτατορία μηχανικών, οι οποίοι θα μοίραζαν τους διαθέσιμους πόρους με βάση τις επιταγές της επιστήμης. Το νόμισμα θα το αντικαθιστούσαν σταθερές μονάδες ενέργειας, τα λεγόμενα *εργ*. Η προσέγγιση αυτή, σε συνδυασμό με τη διάδοση του αυτοματισμού, θα διασφάλιζε υψηλό βιοτικό επίπεδο για όλους. Θα δούλευαν μόνο όσοι ήταν από 25 έως 45 ετών – κι αυτοί μόνο για τέσσερις ώρες τη μέρα, τέσσερις μέρες την εβδομάδα. «Στην Τεχνοκρατία οραματιζόμαστε την επιστήμη να αντικαθιστά την οικονομία της σπανιότητας με την εποχή της αφθονίας» διακήρυσσε ο Σκοτ.[11]

Η αφοσίωση των μελών στην Τεχνοκρατία ήταν απόλυτη. Αναφέρονταν στον εαυτό τους με αριθμούς. (Ο Χάλντεμαν ήταν το νούμερο 10450-1.)[12] Φορούσαν γκρι παλτά και σχημάτιζαν αυτοκινητοπομπές με γκρι τετραθέσια Pontiac. Μέχρι και μυστική χειραψία είχαν. «Η νέα κουλτούρα του τεχνοκρατικού ανθρώπου θα είναι διαποτισμένη με τη

νοοτροπία της κυριαρχίας» έγραψε ο ακόλουθος της οργάνωσης Ε. Μέριλ Ρουτ, που αργότερα θα συνέβαλλε στην ίδρυση του περιοδικού *National Review*: «Η παλιά κουλτούρα είναι ο θρήνος των ανήμπορων· η νέα κουλτούρα θα είναι ο αλαλαγμός των ισχυρών».[13]

Το μέλλον αυτό θα χρειαζόταν μια νέα μορφή διακυβέρνησης: ένα υπερκράτος ή «Τεχνάτο» (κατά το προτεκτοράτο) που θα εκτεινόταν από τη Γροιλανδία μέχρι τα Γκαλαπάγκος. Μόνο αν είχε αυτό το μέγεθος θα κατείχε τους πόρους που του χρειάζονταν για να είναι αύταρκες. Η οικονομική ανεξαρτησία θα προστάτευε επίσης το Τεχνάτο από τη διαβρωτική επιρροή του παγκόσμιου οικονομικού συστήματος. Ο Χάλντεμαν ήταν φανατικός λάτρης αυτού του χαρακτηριστικού της Τεχνοκρατίας. «Εδώ, σε τούτη την ήπειρο, έχουμε ό,τι χρειαζόμαστε για να εξασφαλίσουμε τη σιγουριά και την ασφάλειά μας» έγραψε το 1940 σε ένα άρθρο στο περιοδικό της οργάνωσης. «Εδώ, έχοντας τον τεχνολογικό έλεγχο της τρέχουσας Τεχνολογικής Εποχής, οι άνθρωποι της Βόρειας Αμερικής θα μπορούσαν να ορθώσουν ανάστημα απέναντι στη συντονισμένη επίθεση ολόκληρου του υπόλοιπου κόσμου».[14]

Όταν η κυβέρνηση του Καναδά έθεσε εκτός νόμου την Τεχνοκρατία το 1940, ο Χάλντεμαν συνελήφθη προσωρινά. Και όταν τα ακόλουθα πολιτικά του πειράματα αποδείχτηκαν ανεπιτυχή, μετανάστευσε με την οικογένειά του –μεταξύ άλλων, τη μητέρα του Ίλον, τη Μέι, ένα καμπριολέ κι ένα ιδιωτικό αεροπλάνο κατάλληλο για περιπέτειες στις εξοχές– στη Νότια Αφρική, το 1950.[15] Η χρονική συγκυρία αποδείχτηκε σημαδιακή. Η οικογένεια κατέφτασε στη χώρα δύο μόλις χρόνια μετά την ανάρρηση του Εθνικού Κόμματος στην εξουσία και την επιβολή της πολιτικής του απαρτχάιντ, ή του φυλετικού διαχωρισμού. Αυτό ήταν, μάλιστα, που είχε προσελκύσει τον Χάλντεμαν στη χώρα. «Αντί η στάση της κυβέρνησης να με κρατήσει μακριά από τη Νότια Αφρική, είχε ακριβώς το αντίθετο αποτέλεσμα – με ενθάρρυνε να έρθω και να εγκατασταθώ εδώ» δήλωσε ο Χάλντεμαν στη φιλική προς το απαρτχάιντ εφημερίδα *Die Transvaler* λίγο μετά την άφιξή του.[16] Για τους υποστηρικτές του καθεστώτος, η Νότια Αφρική ήταν ένα φρούριο, ένα πάτημα του λευκού πολιτισμού στην άκρη της Μαύρης Ηπείρου, πολιορκούμενο από εχθρούς. Αργότερα, σε έναν αντισημιτικό λίβελο που εξέδωσε μόνος

του, ο Χάλντεμαν κατήγγειλε την εχθρική διεθνή στάση απέναντι στο απαρτχάιντ ως απόδειξη της εβραϊκής «συνωμοσίας για την εγκαθίδρυση μιας παγκόσμιας δικτατορίας».[17]

Όμως, η Νότια Αφρική δεν ήταν απλώς ένα ρατσιστικό κράτος. Ήταν επίσης εκσυγχρονιζόμενο. Το απαρτχάιντ, ισχυρίστηκε ο Νοτιοαφρικανός διανοούμενος Γ. Α. Ντε Κλερκ, ήταν «μια απόπειρα να αναδιατάξουμε την κοινωνία σύμφωνα με το απόλυτο όραμα μιας κοινωνικο-πολιτικής ιδέας».[18] Το καθεστώς, όπως μας θυμίζουν οι ιστορικοί Πολ Έντουαρντς και Γκαμπριέλ Χεχτ, εφάρμοσε ένα «τεχνο-πολιτικό πρόγραμμα» που απαιτούσε την αφοσίωση εκείνων που συμφωνούσαν με τον πρωταρχικό κανόνα του: τη δόμηση μιας ουτοπίας βασισμένης στον φυλετικό διαχωρισμό.[19]

Οι αρχιτέκτονες του απαρτχάιντ αντιλαμβάνονταν εαυτούς ως φουτουριστές. Ασπάζονταν την τεχνολογία, ελπίζοντας ότι θα τους βοηθούσε να εγκαθιδρύσουν φυλετικές διακρίσεις μόνιμης και παλιομοδίτικης φύσεως. Άντλησαν υποστήριξη από διεθνείς κολοσσούς όπως η IBM, η Ford και η Toyota, που τους πούλησαν τεχνολογίες για να εδραιώσουν την κυριαρχία τους. Χρησιμοποίησαν υπολογιστές για να μετρούν, να επιτηρούν και να ανακατανέμουν τους μαύρους εργάτες· κατασκεύασαν εργοστάσια παραγωγής αυτοκινήτων για να ενισχύσουν την εγχώρια βιομηχανία· και τα πυρηνικά όπλα προστάτευσαν με τον πλέον απόλυτο τρόπο το καθεστώς από τους εχθρούς του. Ο πρώτος ηγέτης της Σιγκαπούρης, ο Λι Κουάν Γιου, είχε παρομοιάσει τη χώρα του με μια γαρίδα: δηλητηριώδης για τα αρπακτικά που την κυνηγούσαν.[20] Έχοντας να αντιμετωπίσει τους δίδυμους κινδύνους του *rooi gevaar* (της κόκκινης απειλής) και του *swart gevaar* (της μαύρης απειλής) –δηλαδή του κομμουνισμού και του μαύρου εθνικισμού–, η Νότια Αφρική ακολούθησε κι εκείνη το ίδιο μονοπάτι με τη Σιγκαπούρη. Ο μόνος τρόπος για να εξασφαλίσει το καθεστώς την επιβίωσή του ήταν να υιοθετήσει μοντέρνες πολιτικές και τεχνολογίες.

Αν και πολλοί τη θεώρησαν κατάλοιπο του παρελθόντος, από κάποιες πλευρές η Νότια Αφρική αποτέλεσε πρόδρομο της σημερινής εποχής –όπως άλλωστε και το Ισραήλ, με το οποίο συνεργάστηκε στενά. Το μοντέλο του στρατιωτικοποιημένου, εκσυγχρονιστικού απομονωτισμού που

εφάρμοσε ταιριάζει γάντι στον κόσμο του σήμερα, με τους περιορισμούς στις εξαγωγές, τους εμπορικούς πολέμους, τον επανεξοπλισμό και τον επαναπατρισμό των βιομηχανιών. Παρά την ταραχώδη σχέση του Μασκ με τη γενέτειρά του, το απαρτχάιντ της Νότιας Αφρικής αποτέλεσε το λίκνο του οράματός του. Του δίδαξε το μάθημα του φουτουρισμού ως φρουρίου: της πεποίθησης ότι η τεχνολογία μπορεί να ενισχύσει την αυτάρκεια και την κυριαρχία ενός κράτους περικυκλωμένου από εχθρούς.

Η πόλη του μέλλοντος

Ο Μασκ γεννήθηκε το 1971 στην Πρετόρια. Η πόλη ήταν το υπόδειγμα ενός φουτουριστικού φρουρίου. Ως πρωτεύουσα του καθεστώτος, φιλοξενούσε τόσο τη γραφειοκρατία που σχεδίασε το απαρτχάιντ όσο και τα σώματα ασφαλείας που το εφάρμοσαν. Η αρχιτεκτονική των κρατικών κτιρίων εξέφραζε κι αυτή τις φιλοδοξίες των κυβερνώντων. Ακολουθούσε το στιλ του μοντέρνου μινιμαλισμού, με πιλοτές, βάθρα και εξωτερικά πετάσματα από μπετόν, ατσάλι και γυαλί. Η Πρετόρια των νιάτων του Μασκ γυάλιζε σαν καλολαδωμένη μηχανή, διαθέτοντας εξίσου πρωτοποριακή εμφάνιση με τις πρωτεύουσες του Λε Κορμπιζιέ, την Μπραζίλια ή την Τσαντίγκαρ.[21]

Κοντά στη μηχανή, στις παρυφές της πόλης, βρισκόταν μια συστάδα μπρουταλιστικών κτιρίων. Ήταν το κέντρο πυρηνικών ερευνών της Νότιας Αφρικής. Ονομαζόταν Πελιντάμπα, από μια φράση των Ζουλού που σημαίνει «το τέλος του παραμυθιού».[22] Έχοντας ως πρώτη ύλη το ουράνιο που προερχόταν από τα χρυσωρυχεία και χρησιμοποιώντας την τεχνογνωσία των Αμερικανών και των Ισραηλινών, η Νότια Αφρική πρώτα ανέπτυξε πυρηνική ενέργεια και κατόπιν πυρηνικά όπλα. Το καθεστώς απέκτησε την πρώτη λειτουργική πυρηνική κεφαλή του το 1982.

Η υπόλοιπη Πρετόρια έδινε το παράδειγμα για το απαρτχάιντ. Ο μαύρος πληθυσμός κλείστηκε σε γκέτο, στην περιφέρεια της πόλης. Στο μεταξύ, η λευκή ελίτ συγκεντρωνόταν σε προάστια όπως το Γουότερκλουφ: εκεί, στον λόφο που δέσποζε στο νότιο άκρο της πόλης, έζησε και ο Μασκ τα χρόνια του γυμνασίου. Επρόκειτο για γειτονιές γεμάτες πισίνες και

καταπράσινους κήπους, με ταχεία πρόσβαση στα υπουργεία και τις στρατιωτικές εγκαταστάσεις στο κέντρο της πόλης. Ακόμη δεν ήταν οι περίφρακτες συνοικίες που θα γίνονταν τη δεκαετία του '90, αλλά τότε δεν υπήρχε λόγος. Ολόκληρο το κράτος ήταν δομημένο έτσι ώστε να τις προστατεύει.

Η ύπαιθρος έξω από την πόλη ήταν γεμάτη εργοστάσια και αποθήκες. Επρόκειτο για κέντρα εκβιομηχάνισης στα οποία η Νότια Αφρική φιλοδοξούσε να παράγει εγχώρια προϊόντα που προηγουμένως εισήγε. Επιχειρούσε να καταστεί αυτάρκης μέσω ενός προγράμματος αλληλεπικαλύψεων. Η δυτική πλευρά της Πρετόρια παρήγε ατσάλι, πολεμοφόδια, ελαστικά και πλαστικά. Στην ανατολική πλευρά, η Ford κατασκεύασε ένα εργοστάσιο στο Σίλβερτον το 1967. Βορειοδυτικά, η BMW κατασκεύασε το πρώτο της εργοστάσιο παραγωγής αυτοκινήτων εκτός Ευρώπης στο Ρόσλιν το 1968.[23]

Οι αυτοκινητοβιομηχανίες εγκαταστάθηκαν στον χώρο ανάμεσα στη λευκή πόλη και τις συνοικίες των μαύρων, έτσι ώστε να έχουν εύκολη πρόσβαση στο μαύρο εργατικό δυναμικό: το εκμεταλλεύονταν όποτε το χρειάζονταν και το απέλυαν χωρίς δεύτερη σκέψη όποτε έκαναν περικοπές. Ενώ η βασική αρχή του Φορντ ήταν μαζική παραγωγή σε συνδυασμό με μαζική κατανάλωση, η εκδοχή της Νότιας Αφρικής επέμενε να διατηρεί τη μαζική κατανάλωση ως αποκλειστικό προνόμιο της λευκής μειονότητας. Τη δεκαετία του '80, ο πολιτικός επιστήμονας Στίβεν Γκελμπ επινόησε την πλέον αρμόζουσα ονομασία για το νοτιοαφρικανικό σύστημα: φυλετικός φορντισμός.[24]

Η άλλη μεγάλη τεχνολογία που επέτρεπε στο νοτιοαφρικανικό κράτος να ελέγχει την παραγωγικότητα, την ασφάλεια και τον πληθυσμό ήταν οι υπολογιστές. Το Υπουργείο Σχεδιασμού, που ιδρύθηκε το 1965, οραματιζόταν τη χώρα ως εργοτάξιο, οργανωμένο με βάση τους διαχωρισμούς του φυλετικού φορντισμού.[25] Η γραφειοκρατία εκκαθάριζε συστηματικά τις λευκές περιοχές από τις «μαύρες κηλίδες» εκτοπίζοντας τις μαύρες κοινότητες –μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του '80, εκτόπισε κάπου 3,5 εκατομμύρια μαύρους–, ενώ παράλληλα κατεύθυνε τις ροές των μαύρων εργατικών χεριών στις καινούργιες βιομηχανικές περιοχές που ξεφύτρωναν.[26]

Η εκτέλεση αυτού του τεράστιου προγράμματος κοινωνικής μηχα-

νικής απαιτούσε τη συγκέντρωση αδιανόητης ποσότητας προσωπικών δεδομένων. Ένας ιστορικός αποκάλεσε τη Νότια Αφρική «βιομετρικό κράτος».[27] Και οι υπολογιστές έπαιξαν πρωταγωνιστικό ρόλο, καθώς επέτρεπαν στο κράτος να αποθηκεύει και να επεξεργάζεται τις πληροφορίες που χρειαζόταν για να εφαρμόσει το απαρτχάιντ, όπως με το σύστημα αναγνώρισης «Βιβλίο της Ζωής», που χρησιμοποιούσε υπολογιστές της IBM για να φακελώνει φυλετικά κάθε πολίτη της χώρας. Οι ακτιβιστές εναντίον του απαρτχάιντ δεν άργησαν να αντιληφθούν τις δυστοπικές δυνατότητες που δημιουργούσαν τέτοιου είδους εργαλεία. Ένα φυλλάδιο του 1982 με τίτλο *Η αυτοματοποίηση του απαρτχάιντ* φαντάστηκε ένα σενάριο από το εγγύς μέλλον, σύμφωνα με το οποίο ένας χειριστής ρωτάει τον υπολογιστή:

> Δώσε μου τα ονόματα και τις διευθύνσεις όλων των μαύρων στην οδό Βικτόρια. Να συμπεριλάβεις και τους αριθμούς ταυτότητας και τα αποτυπώματα […] ο υπολογιστής προβάλλει τα ζητούμενα στην οθόνη […] Ταυτόχρονα, οι πληροφορίες διοχετεύονται ηλεκτρονικά στην αστυνομία […] Η εισαγόμενη τεχνολογία της πληροφορικής διευκολύνει αφάνταστα τη διεξαγωγή μιας τέτοιας επιχείρησης.[28]

Αν και οι δυνατότητες του κράτους δεν έφτασαν ποτέ σε τόσο εφιαλτικό σημείο, το φάντασμα του τεχνολογικά υποβοηθούμενου ολοκληρωτισμού ήταν απόλυτα πραγματικό. Το απαρτχάιντ αποτέλεσε εξαρχής πρόγραμμα βασισμένο στην επεξεργασία δεδομένων – ήταν ένα αντιδραστικό τεχνοκρατικό καθεστώς που αντιλαμβανόταν την κοινωνία ως κάτι που χρήζει βελτιστοποίησης. Οι δημόσιοι λειτουργοί αντιλήφθηκαν γρήγορα ότι οι υπολογιστές ήταν ικανοί να τους υποβοηθήσουν στο έργο τους. Ωστόσο, ψηφιακά εργαλεία δεν διέθετε μόνο το καθεστώς. Τα υιοθέτησαν και οι οργανώσεις ενάντια στο απαρτχάιντ, που χρησιμοποίησαν τον Commodore 64 –έναν από τους πρώτους προσωπικούς υπολογιστές, που κυκλοφόρησε το 1982– για να στέλνουν κρυπτογραφημένα μηνύματα σε ακτιβιστές στο εξωτερικό.[29] Η τεχνολογία θωράκισε το κράτος, αλλά ταυτόχρονα άνοιξε και κάποιες ρωγμές.

Ο κόσμος μέσα στο κουτί

Για τον Ίλον Μασκ, ο υπολογιστής αποτέλεσε πύλη επικοινωνίας με τον έξω κόσμο. Ντροπαλός και «σπασίκλας» ως παιδί, ο Μασκ δεν ταίριαζε στο μοντέλο του «μάτσο» ανδρισμού που κυριαρχούσε στη λευκή νοτιοαφρικανική κοινότητα. Δεν επρόκειτο για «κοινωνία διανοούμενων», θυμάται ο πατέρας του, ο Έρολ.[30] Στο σχολείο, ο Μασκ εκφοβιζόταν συνεχώς από τους συμμαθητές του. Καταφύγιο έβρισκε διαβάζοντας αχόρταγα βιβλία στο σπίτι. Όταν τελείωσαν τα βιβλία που μπορούσε να δανειστεί από τη βιβλιοθήκη, ο Μασκ, σύμφωνα με όσα είπε σε έναν βιογράφο, καταβρόχθισε ολόκληρη την *Encyclopaedia Britannica*.[31] Ο Μασκ ανήκε στην αγγλόφωνη μειονότητα των λευκών της Νότιας Αφρικής, η οποία σε γενικές γραμμές έτεινε να καταγγέλλει το απαρτχάιντ, δίχως πάντως αυτό να σημαίνει ότι ήταν αντιρατσιστική. Το απαρτχάιντ ήταν πρόγραμμα των Αφρικάνερς, των απογόνων των Ολλανδών αποίκων (των Μπόερς) που κάποτε είχαν πολεμήσει τη Βρετανική Αυτοκρατορία για τον έλεγχο του νότου της Αφρικής και τώρα αποτελούσαν τη μεγαλύτερη μερίδα της λευκής μειονότητας της χώρας. Εκπροσωπούμενοι από το κυβερνών Εθνικό Κόμμα, οι Αφρικάνερς ήταν το τμήμα του πληθυσμού που διέθετε τη μεγαλύτερη ισχύ. «Οι λευκοί, αγγλόφωνοι Νοτιοαφρικανοί, όπως η οικογένεια του Μασκ, επωφελούνταν από τη φυλετική ιεραρχία του απαρτχάιντ, αλλά ζούσαν διαχωρισμένοι από τους κυβερνώντες Αφρικάνερς» παρατηρεί η Νοτιοαφρικανή δημοσιογράφος Ρέιτσελ Σάβατζ.[32]

Όπως και να 'χει, τα παραπάνω δεν σημαίνουν ότι οι αγγλόφωνοι λευκοί δεν αναμειγνύονταν στην πολιτική. Ο πατέρας του Ίλον θήτευσε ως δημοτικός σύμβουλος της Πρετόρια επί έντεκα χρόνια, εκπροσωπώντας το προάστιο Σάνισαϊντ από το 1972 έως το 1983.[33] Το 1980 εντάχθηκε στο Προοδευτικό Ομοσπονδιακό Κόμμα, μια κατά κύριο λόγο λευκή ομάδα αγγλόφωνων μεταρρυθμιστών που αντιτίθεντο στο απαρτχάιντ· ωστόσο, αποχώρησε από αυτό μέσα σε τρία μόλις χρόνια, επειδή διαφωνούσε με την αντίθεση του κόμματος απέναντι στο νέο σύνταγμα, το οποίο είχε εισαγάγει ένα σύστημα «τριών βουλών», παραχωρώντας έτσι μια έστω περιορισμένη αντιπροσώπευση στους πο-

ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ ΤΕΛΙΚΑ Ο ΙΛΟΝ ΜΑΣΚ; Είναι ήρωας, απειλή, ιδιοφυΐα, γελοίος ή αμφιταλαντεύεται διαρκώς μεταξύ των δύο πόλων; Οι Quinn Slobodian και Ben Tarnoff υποστηρίζουν κάτι διαφορετικό. Ο Ίλον Μασκ δεν είναι ένα σφάλμα στο σύστημα, είναι το ίδιο το σύστημα.

Τι συνέβη στον Ίλον Μασκ; Πώς από χαϊδεμένο παιδί της ενεργειακής μετάβασης κατέληξε «συν-πρόεδρος» των Ηνωμένων Πολιτειών, που χαιρετάει φασιστικά και στηρίζει ακροδεξιά κόμματα ανά τον κόσμο;

Ο ίδιος ο Μασκ δεν διατηρεί ένα συνεκτικό σύνολο πεποιθήσεων. Θα μπορούσε κανείς να πει ότι η ζωή του είναι μια μακρά αυτοσχεδιαστική πορεία. Λυμαίνεται την ανεξαρτησία μας ενώ υπόσχεται ελευθερία. Τα αυτοκίνητά του τρέχουν χάρη σε κρατικές επιδοτήσεις· οι δορυφόροι του ίπτανται πάνω από τα πεδία της μάχης· τα κοινωνικά του δίκτυα τροφοδοτούν με δεδομένα την τεχνητή νοημοσύνη, κι εκείνη με τη σειρά της μας διαμορφώνει.

Διερευνώντας τις δυνάμεις που διαμόρφωσαν τον Μασκ, από τη Νότια Αφρική έως τη Σίλικον Βάλεϊ, από τη Space X έως το DOGE, οι συγγραφείς του βιβλίου σκιαγραφούν τα μοτίβα και τις πρακτικές που κυριαρχούν στον δικό μας κόσμο, που μαστίζεται από κρίσεις. Υποστηρίζουν ότι μπορεί ο Μασκισμός να παρουσιάζεται ως το μέλλον, στην πραγματικότητα όμως παγιώνει πανάρχαιες ιεραρχίες. Πρόκειται για μια κοσμοθεωρία στην οποία κυριαρχεί ο τεχνοκράτης, και η οποία παρόλο που στρέφεται προς το μέλλον είναι βαθιά συντηρητική· μόνο λίγοι εκλεκτοί αξίζουν τη σωτηρία. Αν μπεις σε αυτήν, σε προειδοποιεί το βιβλίο, θα υποφέρεις και θα ζεις στη σκιά ενός ανθρώπου – τα οφέλη μπορεί να είναι ανεκτίμητα και η εναλλακτική λύση μπορεί να είναι ο αποκλεισμός.

ISBN: 978-618-03-5013-5
9 786180 350135
ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 85013
metaixmio.gr

ΣΕΙΡΑ ΟΞΥΓΟΝΟ$_2$

ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΚΑΙ ΣΕ e-book